

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Tytuł: Zalecenia pielęgniarские dla pacjenta z założonym cewnikiem do pęcherza moczowego

Opracowanie: mgr piel. Bożena Przybytek, specjalistka w dziedzinie pielęgniarstwa opieki paliatywnej

Jak dbać o pacjentów z cewnikiem w domu:

Założony prawidłowo cewnik nie powinien przeszkadzać pacjentowi w codziennym życiu. Pacjent może wykonywać lekkie czynności fizyczne, spacerować, czy chodzić do pracy. Cewnikowanie wymusza jednak odpowiednią ilość odpoczynku i przestrzeganie pewnych zasad. Cewnik w pęcherzu moczowym jest jedną z przyczyn rozwoju zakażenia w układzie moczowym, dlatego należy dbać o utrzymanie higieny.

Mycie chorego z cewnikiem:

- powiedz choremu, jakie czynności zamierzasz wykonać i jak to będzie przebiegało, w miarę możliwości uzyskaj na nie zgodę chorego
- zapewnij warunki, w których chory będzie się czuł bezpiecznie, intymnie i zachowa godność
- podczas jakichkolwiek czynności związanych z pielęgnacją cewnika zawsze zakładaj jednorazowe rękawiczki,
- istotne jest zachowanie odpowiedniej higieny krocza oraz codzienna toaleta części intymnych chorego
- okolice założenia cewnika (okolice odbytu, cewki moczowej i uda) myj dwa razy dziennie, przy użyciu ciepłej wody z mydłem lub preparatem do higieny intymnej oraz możesz dezynfekować preparatem przeznaczonym do stosowania na błony śluzowe
- przy myciu nie należy ciągnąć za cewnik
- worek do zbiórki moczu powinien być umieszczony poniżej poziomu pęcherza
- uważaj, aby cewnik nie wsuwał się do środka oraz unikaj wszelkich ruchów mogących spowodować, że zewnętrzna część cewnika wsunie się głębiej
- mocz na co dzień zlewa się z worka bez jego odłączania, podkładając basen lub wiaderko, przez kranik umieszczony na dole worka (zaworki zazwyczaj są koloru niebieskiego)

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

pamiętając, aby zaworek z powrotem zamknąć

- nie odłączaj worka od cewnika jeśli nie jest to konieczne, przy częstym odłączaniu może dojść do infekcji.

Przy wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych zwróć uwagę na:

- ilość moczu wydalanego na dobę
- wszelkie zmiany w wyglądzie moczu (kolor) należy obserwować i ewentualnie zgłosić pielęgniarce lub lekarzowi
- temperaturę ciała chorego, gdyż chorzy przewlekle cewnikowani narażeni są na nawracające zakażenia układu moczowego, co może spowodować podwyższoną temperaturę ciała
- czy mocz nie wycieka obok cewnika (będzie to zauważalne na białej bieliźnie lub wyrobach ochrony osobistej tj. pieluchomajtki, wkładki chłonne), w przypadku stwierdzenia wycieku należy zgłosić to pielęgniarce lub lekarzowi
- czy cewnik jest prawidłowo podłączony, bo jeśli po kilku godzinach jest pusty, może to oznaczać niedrożność jednego z elementów lub zagięcie przewodu odprowadzającego mocz do worka, w związku z tym należy sprawdzić, czy wszystko działa poprawnie
- przyjmowanie odpowiedniej ilości płynów - ok. 2 l /dobę (o ile nie ma przeciwwskazań), ponieważ zwiększona diureza sprzyja wypłukiwaniu bakterii, tym samym zapobiegając infekcjom dróg moczowych.

Zalecenia:

- mycie rąk przed i po każdym kontakcie z cewnikiem moczowym lub opróżnianiem worka
- dbanie o higienę - zaleca się dwukrotnie w ciągu doby mycie krocza, ujście cewki moczowej (okolice założenia cewnika) oraz zewnętrzną część cewnika w ciepłej wodzie z mydłem
- kąpiel w wannie zastąpić codziennym krótkim prysznicem letnią wodą
- bieliznę osobistą należy zmieniać raz dziennie lub w razie potrzeby
- zwracać uwagę na dokładne ułożenie odprowadzenia cewnika i drenu z workiem na mocz
- worek z moczem umieszczać poniżej poziomu pęcherza moczowego
- w czasie snu cewnik powinien znajdować się pod nogą a worek na mocz umocowany na uchwycie zawieszony na boku ramy łóżka
- worek z moczem ułożyć w takiej odległości, by rurka cewnika pozwalała na wykonanie drobnych ruchów w czasie snu

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- należy często sprawdzać umocowanie cewnika i drenu worka - czy nie jest załamany, zagięty lub skręcony, co uniemożliwia prawidłowy odpływ moczu
- kontrolować zabarwienie i wygląd moczu z uwzględnieniem spożywanych pokarmów, które naturalnie zabarwiają mocz, np. buraczki, preparaty żelaza, leki (witaminy z grupy B na żółto), zbyt mała ilość wypijanych płynów - mocz ciemny i zagęszczony
- worek z moczem powinien być opróżniony najpóźniej po napełnieniu 2/3 objętości
- nie rozłączać cewnika od worka na mocz bez potrzeby
- dbać o regularne wypróżnienia – unikanie zaparc.

Opróżnianie worka zbiorczego i wymiana:

- umyć ręce, zdezynfekować ręce, założyć rękawiczki
- otworzyć zacisk - nie dotykać końcówki palcami
- po opróżnieniu worka przetrzeć końcówkę gazikiem nasączonym odpowiednim antyseptykiem (np. Octenisept), a następnie zamknąć zacisk
- przy wymianie worka zbiorczego, po odłączeniu cewnika od worka należy końcówkę cewnika zdezynfekować, a następnie podłączyć nowy worek zbiorczy
- zawiesić nowy worek na uchwycie zamontowanym na ramie łóżka poniżej poziomu pęcherza moczowego chorego
- zdjąć rękawice, zdezynfekować i umyć ręce.

Worek urologiczny, do którego sływa mocz jest jednorazowy. Wymienia się go w warunkach domowych minimum dwa razy w tygodniu lub częściej, jeśli zaistnieje taka potrzeba. Wymiana worka jest konieczna, ponieważ namnażają się w nim bakterie.

Worki urologiczne kupisz w aptece. Sprzęt (cewniki, worki) jest refundowany przez NFZ. Potrzebujesz zlecenia na zaopatrzenie w wyroby medyczne, wystawionego przez lekarza lub innego specjalistę opieki medycznej.

Do najczęstszych powikłań związanych z cewnikowaniem należą infekcje układu moczowego. Aby zminimalizować ryzyko ich wystąpienia, należy przestrzegać kilku kluczowych zasad:

- mycie rąk- zawsze myj ręce ciepłą wodą z mydłem przed i po każdym kontakcie z cewnikiem lub workiem na mocz

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niezależnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

- higiena intymna- codziennie myj okolice intymne ciepłą wodą z delikatnym mydłem
- częsta zmiana bielizny i pościeli- regularnie zmieniaj bieliznę i pościel pacjenta
- picie dużej ilości płynów- zachęcaj pacjenta do picia co najmniej 2 litrów płynów dziennie, co pomaga w przepłukiwaniu dróg moczowych i zapobiega gromadzeniu się bakterii
- unikanie rozłączania cewnika i worka- nie rozłączaj cewnika od worka bez wyraźnej potrzeby, jeśli rozłączenie jest konieczne, upewnij się, że końcówki cewnika i worka są zdezynfekowane.

Objawy infekcji układu moczowego:

Ważne jest, aby być czujnym na objawy infekcji układu moczowego. Do niepokojących symptomów należą:

- gorączka i dreszcze
- bóle głowy
- uczucie pełnego pęcherza pomimo cewnika
- ból w podbrzuszu
- pieczenie lub ból w miejscu wprowadzenia cewnika
- zmiana koloru lub gęstości moczu (mętny mocz, krew w moczu)
- ropna wydzielina z miejsca wprowadzenia cewnika
- nieprzyjemny zapach moczu
- brak moczu w worku przez ponad 4 godziny.

W przypadku wystąpienia któregokolwiek z tych objawów, niezwłocznie skontaktuj się z lekarzem. Wczesna interwencja medyczna jest kluczowa w leczeniu infekcji i zapobieganiu poważniejszym powikłaniom.

Jak pobrać mocz na posiew z cewnika?

U osoby z dłuższym utrzymywaniem cewnika należy go wymienić na nowy, a próbkę moczu należy pobrać z nowego cewnika bezpośrednio po jego wymianie. Nigdy nie powinno się pobierać próbki moczu na posiew ze zbiornika/worka na mocz.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Zalecenia dietetyczne:

- zwiększyć podaż płynów do co najmniej 2-2,5 litra dziennie
- zachować ogólne zasady zdrowego żywienia – dieta lekkostrawna
- ograniczyć spożycie szczawianów (zielonych warzyw)
- ograniczyć spożycie czerwonego mięsa, zwłaszcza przy podniesionym poziomie kwasu moczowego
- ograniczyć spożywanie pokarmów zasadowych (białe mięso, białko jaj)
- alkohol nie jest wskazany
- stosowanie urozmaiconej diety zmniejsza ryzyko powstania kamicy moczowej i gwarantuje optymalny odczyn moczu

Funkcjonowanie z cewnikiem moczowym

Pacjent z cewnikiem moczowym może prowadzić stosunkowo normalne życie. Możliwe jest wykonywanie lekkich czynności fizycznych, spacerowanie. Kluczowa jest akceptacja cewnika i nauka prawidłowej obsługi worka na mocz. Dostępne są różne akcesoria, które ułatwiają codzienne funkcjonowanie, takie jak kieszenie na worek na mocz mocowane na nodze lub paski mocujące, które zapewniają dyskrecję i komfort. Ważne jest, aby pacjent czuł się komfortowo i bezpiecznie, dlatego warto rozważyć te opcje i dostosować je do indywidualnych potrzeb.

Jeżeli jesteś osobą chodzącą z założonym na stałe cewnikiem warto zaopatrzyć się w worki do zbiórki moczu mocowane do nogi. Pomoże Ci w tym Twój lekarz rodzinny. W określonych schorzeniach sprzęt ten podlega refundacji.

Jeżeli jesteś osobą leżącą lub przemieszczającą się na wózku inwalidzkim należy zaopatrzyć się w zawieszkę na worek do zbiórki moczu.

Worki do zbiórki moczu dla pacjentów są refundowane w 100% do wysokości limitu. Oznacza to, że pacjent ma prawo bezpłatnie odebrać worki do wysokości limitu. Worki można odebrać w sklepach medycznych, które mają podpisaną umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

Najczęstsze problemy w opiece nad chorym z cewnikiem

1. Co zrobić, gdy mocz nie leci do worka urologicznego?

- sprawdź, czy dren (czyli cewnik i rurka od worka) nie są nigdzie zagięte, szczególnie przy samym ujściu drenu do worka
- sprawdź, czy chory nie leży na cewniku lub drenie
- zagięty dren będzie uniemożliwiał odpływ moczu, a chory będzie czuł potrzebę oddania moczu lub będzie zgłaszał ból brzucha.

2. Co zrobić, gdy mocz nie zbiera się ani w drenie i w worku?

Jeżeli wcześniejsze czynności nie przyniosą rezultatów, sprawdź ile chory wypił. Jeśli niewiele, mocz się zagęszcza i tworzą się złoży zapychające cewnik. Powiadom pielęgniarkę lub lekarza o takiej sytuacji.

We wszystkich czynnościach należy zachować spokój i tłumaczyć spokojnie choremu czynności, które będziesz wykonywać. Zapoznaj się z podstawami pielęgnacji chorego.

Jeżeli kontakt logiczny z chorym jest utrudniony, warto zabezpieczyć cewnik przed wyrwaniem przez chorego. Możesz założyć choremu specjalnie uszyty kombinezon lub po założeniu pieluchy i spodni od piżamy, zawiązać w kroku koszulę nocną. Worek urologiczny, do którego sływa mocz przełóż przez nogawkę. Przy takim działaniu należy często sprawdzać drożność cewnika.

Pamiętaj, że wiele sytuacji można rozwiązać przez telefon, słuchając instrukcji lekarza lub pielęgniarki i krok po kroku wykonując ich polecenia. Gdy masz problem lub nie jesteś pewien, zawsze konsultuj się ze specjalistą.

Miejskie Centrum Opieki dla Osób Starszych,
Przewlekle Niepełnosprawnych
oraz Niesamodzielnych w Krakowie
ul. Wielicka 267, 30-663 Kraków
samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej
tel. 12 44-67-500
strona WWW: mco.krakow.pl; adres e-mail: mco@mco.krakow.pl
Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie
KRS 0000057996, NIP 679-20-26-141

BIBLIOGRAFIA

1. Jurkowska G., Łagoda K. (red.): Pielęgniarstwo internistyczne. PZWL, Warszawa 2011
2. Talarska D., Zozulińska-Ziółkiewicz D. (red.): Pielęgniarstwo internistyczne. Podręcznik dla studiów medycznych. PZWL, Warszawa 2009
3. Białobrzeska B.: Pielęgniarstwo nefrologiczne. PZWL, 2013
4. Szczeklik A., Gajewski P.: Interna Szczeklika – Podręcznik chorób wewnętrznych 2014. Medycyna Praktyczna, Kraków 2014
5. Babska K.: Prewencja zakażeń układu moczowego u pacjentów z cewnikiem moczowym. Aktualności w Pielęgniarstwie Nefrologicznym, Forum Nefrologiczne 2020, tom 13, nr 2, 98-102
6. <https://bliskochorego.pl/opieka/pielęgnacja-chorego-z-cewnikiem.html>- dostępne dnia 17.10.2025
7. <https://www.sp-7.pl/edukacja-pacjenta-z-cewnikiem-na-stale-> dostępne dnia 17.10.2025
8. https://www.szpitalslaski.pl/strona-397-pielęgnacja_i_postepowanie_z_cewnikiem.html - dostępne dnia 17.10.2025

